

Роль громадських об'єднань фізкультурно-спортивного спрямування в державному управлінні у сфері фізичної культури та спорту

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті висвітлюються питання діяльності та ролі громадських об'єднань фізкультурно-спортивного напрямку в державному управлінні у сфері фізичної культури і спорту. Наведено основні закономірності впливу фінансування на розвиток спортивної галузі високорозвинених країн. Представлені основні типи громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування та надана їх загальна характеристика.

Ключові слова: фізична культура, спорт, товариства, громадські об'єднання, фінансування, Україна

Abstract

The article covers issues of the activity and role of public associations of physical culture and sports direction in the state management in the field of physical culture and sports. The main regularities of the influence of financing on the development of the sports industry of highly developed countries are presented. The main types of public sport organizations are presented. Their general characteristics are given.

Key words: physical culture, sport, societies, public associations, financing, Ukraine

Закон України «Про фізичну культуру і спорт» визначає загальні правові, соціальні, та економічні основи діяльності у сфері фізичної культури і спорту та регулює суспільні відносини у створенні умов для розвитку фізичної культури і спорту. [2]

Держава регулює відносини у сфері фізичної культури і спорту шляхом формування державної політики у цій сфері, а також визнання широкого самодіяльного статусу фізкультурно-спортивного руху в Україні і комплексної взаємодії державних органів з громадськими організаціями фізкультурно-спортивного спрямування.

Стаття 6 Закону України «Про фізичну культуру і спорт» визначає повноваження центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері фізичної культури та спорту, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері фізичної культури та спорту, та інших центральних органів виконавчої влади у сфері фізичної культури і спорту, де крім інших, надає в установленому порядку державну підтримку громадським організаціям фізкультурно-спортивного спрямування, залучає їх до виконання державних програм і заходів з питань фізичної культури та спорту. [2]

Відповідно до статті 21 Закону основними завданнями громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування учнів та студентів є: залучення учнів та студентів у позанавчальний час до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності у загальноосвітніх, професійно-технічних, вищих навчальних закладах; організація і проведення спортивних змагань серед учнів та студентів; забезпечення участі учнів та студентів у відповідних міжнародних спортивних змаганнях. [2]

Центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері освіти, місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування сприяють діяльності громадських організацій фізкультурно-спортивного спрямування учнів та студентів у здійсненні фізкультурно-оздоровчої і спортивної діяльності учнів та студентів, проведенні спортивних заходів, підготовці та участі учнів та студентів у відповідних міжнародних спортивних змаганнях. [2]

Значний досвід такої співпраці існує в розвинутих країнах. Так, спортивне законодавство ряду країн (Великобританія, Німеччина, Італія, Іспанія, Франція) має визначення спортивної федерації, як громадської організації, яка утворюється з метою популяризації відповідного виду спорту, або їх об'єднання. Воно також визначає спрямування діяльності федерацій, серед яких організація спортивних та інших заходів серед своїх членів, розробка програми розвитку певного виду спорту, взаємодія федерації з міжнародними організаціями, тощо. Значна частина коштів з держбюджету йде на

фінансування спортивних федерацій. Невеликі за своїми розмірами федерації в рішенні своїх фінансових проблем можуть розраховувати тільки на державну допомогу.

Відносини між урядом і певною спортивною федерацією ґрунтуються на підставі укладеної угоди, згідно з якою федерація бере на себе зобов'язання по виконанню конкретних цільових програм у визначений термін. Саме під ці програми і виділяється фінансування. Надалі може здійснюватись корегування розміру фінансової допомоги або підтримки в залежності від того, наскільки успішно виконується ця програма.

При розгляді бюджетів федерацій враховуються такі критерії, як популярність виду спорту, чисельність федерації, її специфіка і рівень спортивних досягнень на світовій арені. Природно, що в привілейованому відношенні знаходяться олімпійські види спорту, і насамперед ті, де атлети займають високі місця, а також футбол.

Аналіз фінансової діяльності багатьох національних спортивних організацій в розвинутих країнах показує, що здебільшого кошти з держбюджетів складають від 60 і більш відсотків, а власне зароблені кошти – від 40% і менше.

Як правило, федерації з видів спорту одержують велику частину коштів від міністерств спорту (у тих країнах, де вони є) та інших національних спортивних організацій.

В Україні сьогодні відсутній реєстр громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості. Проте їх можна розділити на певні групи:

- загальнонаціональні спортивні об'єднання;
- фізкультурно-спортивні товариства;
- фізкультурно-спортивні громадські об'єднання (федерації, асоціації, спілки тощо) з певного виду спорту або групи видів спорту;
- фізкультурно-спортивні об'єднання соціальних груп населення;
- спортивні клуби різної організаційно-правової форми;
- колективи фізичної культури.

До загальнонаціональних спортивних об'єднань можна віднести Національний олімпійський комітет України, Національний комітет спорту інвалідів України, Спортивний комітет України з неолімпійських видів спорту, тобто всеукраїнські громадські об'єднання, які координують розвиток певного напрямку спортивного руху в Україні.

Фізкультурно-спортивні товариства – це громадські організації фізкультурно-спортивної спрямованості, що створюються громадянами України з метою сприяння розвитку фізичної культури і спорту. Сьогодні в Україні діють такі фізкультурно-спортивні товариства як «Україна» і «Спартак» (організація фізкультурно-масової і спортивної роботи за місцем роботи і відпочинку громадян, надання спортивних послуг працюючим та членам їх сімей), «Колос» (організація фізкультурно-масової і спортивної роботи у сільській місцевості та надання спортивних послуг мешканцям села), «Динамо» (організація фізкультурно-масової і спортивної роботи серед працівників правоохоронних органів та забезпечення їх професійної підготовки). Крім цього, в країні діють такі бюджетні інституції як Комітет з фізичного виховання і спорту Міністерства освіти і науки України, який організовує всю фізкультурно-масову і спортивну роботу в системі освіти, та спортивні установи Міністерства оборони України, які організовують фізичну підготовку військовослужбовців, забезпечують залучення до регулярних занять фізичними вправами. Їх діяльність також спрямована на підвищення фізичної підготовленості та спортивної майстерності військовослужбовців Збройних Сил України.

Фізкультурно-спортивні громадські об'єднання видів спорту спрямовують свою діяльність на розвиток певного виду спорту, його інфраструктури, сприяють створенню відповідної матеріально-спортивної бази, підготовки спортсменів, суддівських та тренерських кадрів, участі спортсменів – членів цих об'єднань у всеукраїнських та міжнародних змаганнях.

До фізкультурно-спортивних об'єднань соціальних груп населення можна віднести організації, які створені певною соціальною групою громадян для здійснення фізкультурно-спортивної діяльності. До таких груп можна віднести Всеукраїнську спортивну спілку школярів, Всеукраїнську спортивну спілку студентів, Всеукраїнська рада ветеранів фізичної культури і спорту тощо.

Одним з найбільш розповсюджених громадських фізкультурно-спортивних об'єднань є спортивні клуби та колективи фізичної культури. Сьогодні в країні діє більше 10 тисяч спортивних клубів різної організаційно-правової форми.

Спортивний клуб – фізкультурно-спортивна організація, що об'єднує спортсменів і любителів спорту для задоволення їх спільних інтересів у сфері фізичної культури і спорту. Спортивний клуб може бути любительським і професіональним.

Колективи фізкультури є первинною ланкою фізкультурно-спортивного руху і створюються та функціонують на підприємствах, установах і організаціях незалежно від форми власності і виду господарювання. Загальна кількість колективів фізичної культури в країні не відома, оскільки на законодавчому рівні не визначений їх правовий статус та механізм реєстрації.

На сьогоднішній день існує чітке протиріччя між завданнями, які визначаються державою у сфері фізичної культури та спорту, задекларованих прав громадян на заняття фізичною культурою, оздоровленням свого організму та спортом, з одного боку, та умов діяльності, особливо фінансових джерел діяльності, спортивних товариств та клубів, з іншого.

Для вирішення цієї проблеми необхідно регламентувати діяльність громадських фізкультурно-спортивних об'єднань як платників податків, у яких одним з основних завдань, окрім постійного підвищення рівня здоров'я, фізичного та духовного розвитку населення, ще й стоїть завдання економічного і соціального прогресу суспільства. Це означає отримання фінансових коштів внаслідок своєї діяльності, надання послуг, консультацій, оздоровлення тощо; податки на такий вид діяльності мають бути мінімальними або відсутніми взагалі протягом певного часу, що дасть можливість гідно оплачувати працівникам об'єднання їхню працю, покликану на виконання важливих соціальних завдань, розвивати матеріальну базу об'єднань, використовувати в своїй діяльності як новітні досягнення в наукових розробках, так і сучасні тренажери та інші засоби спортивного тестування та медичного контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Законодавча база фізичної культури та спорту в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olympic-charter/>
2. Про фізичну культуру і спорт Закон України № 7 від 19.11.2010 р. / Кабінет Міністрів України. — К. : [б. в.], 2010. — 50 с.
3. Вінніков О. Ю. Державне фінансування організацій громадянського суспільства. Як запровадити європейські стандарти? [Текст] / О. Ю. Вінніков, Д. С. Ковриженко, М. В. Лациба [та ін.]; Український незалежний центр політичних досліджень. — К.: Агентство “Україна”, 2010. — 224 с.

Люльчак Сергій Олегович – студент групи 1АТ-14б, факультет машинобудування та транспорту, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: 1at.14b.liulchak@gmail.com

Науковий керівник: **Похило Ірина Данилівна** – к.п.н., доцент кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Liulchak Serhii O. – student of group 1AT-14b, Faculty of Mechanical Engineering and Transport, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: 1at.14b.liulchak@gmail.com

Supervisor: **Iryna Pokhylo**- Ph.D., associate professor, Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.